

Reacties uit het veld

Primum non nocere

In februari van dit jaar brachten Tim Thomassen en Daniëlle Spies in een rijk geïllustreerd artikel in Dentista (Primum non nocere... Dentista 2023;1:42-47) de ogenschijnlijk groeiende trend onder Nederlanders om naar het buitenland te reizen voor cosmetische tandheelkundige ingrepen onder de aandacht. Ze benadrukten het belang van ethiek en het vermijden van schade in de medische en tandheelkundige praktijk, aan de hand van drie verontrustende casussen waarin patiënten ernstige schade hebben opgelopen als gevolg van behandelingen in het buitenland. De auteurs kregen veel reacties van collega's naar aanleiding van het artikel en waren erg benieuwd naar de standpunten van andere organisaties binnen de tandheelkunde.

Tim Thomassen en Daniëlle Spies

In casus 1 (afbeelding 1) werd een 34-jarige vrouw beschreven die een wens had voor 'rechtere tanden'. Die kreeg ze. Ze reisde naar Turkije en hoewel rechtere tanden met een 'mooiere' vorm en kleur gelukt zijn, zijn er veel onnodige en schadelijke behandelingen uitgevoerd. De biologische prijs die betaald is, is enorm, evenals de kosten voor toekomstige herstelbehandelingen. De 53-jarige vrouw uit casus 2 en de medisch gecompromitteerde man uit casus 3, kregen een mond vol implantaten en kronen die nauwelijks reinigbaar zijn; resulterend in peri-implantitis, parodontitis en implantaatverlies (afbeelding 2 en 3). In het artikel benadrukten we het belang van proportionaliteit en subsidiariteit bij het vermijden van schade in de tandheelkunde. Er moet een redelijke verhouding zijn tussen het doel en het ingezette middel, en zorgverleners moeten zorgvuldig de voordelen en risico's van elke behandeling afwegen voordat ze deze uitvoeren. We wazen ook op het probleem van gebrek aan nazorg en garantie bij behandelingen in het buitenland. Veel websites bieden uitgebreide menu's van behandelingen aan, maar besteden weinig aandacht aan nazorg na terugkeer in Nederland. De beschikbare informatie lijkt eerder juridisch van aard

dan gericht op het welzijn van de patiënt. We concludeerden dat deze trend van tandheelkundige reizen naar het buitenland zorgwekkend is en dat patiënten vaak niet verder kijken dan het esthetische resultaat op korte termijn. Het ontbreken van nazorg, beperkte mogelijkheden voor reiniging en het risico op toekomstige complicaties maken deze behandelingen problematisch. We plaatsten kritische kanttekeningen bij de (medisch en ethisch) onverantwoorde content die wordt toegelaten op sociale media platforms als YouTube, Instagram en Snapchat.

Reacties

We kregen veel reacties van collega's naar aanleiding van het artikel en waren erg benieuwd naar de standpunten van de beroepsorganisaties, belangenverenigingen, inspectie en zorgautoriteit. We stuurden de eerdere publicatie o.a. naar de NZa, IGJ, KNMT, NVM-mondhygiënist en NVvP, en vroegen om een reactie op de problematiek.

NVM-mondhygiënist

We kwamen persoonlijk in contact met Manon van Splunter-Schneider, voorzitter van NVM-mondhygiënist, om de inhoud

van dit artikel te bespreken. Het werd ons meteen duidelijk dat mondhygiënist de problematiek herkennen. Ze geeft aan dat de beschreven casuïstiek doorgaans gepaard gaat met onnodige schade, en dat de gevolgen van zowel het niet meer kunnen reinigen van gebitselementen en implantaaten als te diepe restauratie- en kroonranden funest kunnen zijn voor het parodontium. NVM-mondhygiënist maakt zich met ons zorgen over de schade die hierdoor ontstaat, en benoemd ook de belasting op personeel en patiënt (financieel en fysiek) als het gaat om herstelwerkzaamheden die vervolgens weer in Nederland uitgevoerd moeten worden. We bemerkten naast de zorgen over het onderwerp ook het enthousiasme om aan de slag te gaan met de problematiek om zowel professionals als patiënten beter voor te lichten en te waarschuwen voor de (lange termijn) gevolgen.

Nederlandse Vereniging voor Parodontologie (NVvP)

“De ‘tandheelkundige reizen’ zijn een vreselijke ontwikkeling. Patiënten hebben geen idee waar ze aan beginnen, en wij als tandheelkundige zorgprofessionals in de parodontologie kunnen mensen maar beperkt helpen omdat de schade vaak al zo groot is dat gezondheid en behoud van de parodontale steunweefsels niet goed meer mogelijk is. De constructies zijn vaak zodanig ontworpen dat het niet reinigbaar is, waardoor parodontale ontsteking ontstaat en de ontstane schade aan de steunweefsels onomkeerbaar is. Daarnaast wordt vaak voorbijgegaan aan het basisprincipe dat het restaureren/rehabiliteren van een gebit pas gedaan dient te worden als er geen (parodontale) ontstekingen meer zijn. Daar waar herstel enigszins mogelijk is, gaat dat gepaard met hoge kosten die patiënten vaak niet kunnen dragen. De mondgezondheid en functie gaan hierdoor met schrijnende stappen achteruit. De NVvP sluit zich aan bij de geopperde zorgen en draagt graag bij aan informatieverstrekking om de mensen in Nederland te waarschuwen voor de ernstige gevolgen van het laten uitvoeren van deze uitgebreide behandelingen in het buitenland.”

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (KNMT)

“Hoewel patiënten vrij zijn in het kiezen van een tandarts, is de KNMT geen voorstander van het naar het buitenland reizen

afbeelding 1

afbeelding 2

afbeelding 3

voor mondzorg. Niet omdat we van mening zijn dat de mondzorg die daar geleverd wordt slecht of ondermaats is, maar omdat er problemen kunnen worden ervaren met nazorg en garantie. Bovendien wordt de patiënt niet altijd optimaal door de tandarts in het buitenland geïnformeerd over de behandelopties en de kosten daarvan. In Nederland werken alle tandartsen volgens de professionele standaard, met respect

voor de rechten van de patiënt. Iedereen kan hier uitstekende mondzorg krijgen tegen een gereguleerd tarief. Daarvoor hoeft men niet naar het buitenland te reizen met alle risico's van dien."

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

"De IGJ houdt alleen toezicht op zorg die in Nederland wordt verleend. In Nederland dienen (mond)zorgverleners zich te houden aan de geldende wet- en regelgeving, richtlijnen en de professionele standaard van de beroepsgroepen. In dat kader kan bijvoorbeeld gewezen worden op het recent vastgestelde Kwaliteitskader Cosmetische mondzorg, waarin voorwaarden zijn opgesteld voor het bieden van kwalitatief verantwoorde cosmetische mondzorg. De 'zorg' die de patiënten uit de casus in uw artikel hebben gezocht in het buitenland is niet de passende en kwalitatief goede zorg die patiënten in Nederland mogen verwachten en krijgen."

Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)

"De NZa ziet erop toe dat zorgaanbieders, zorgverzekeraars en zorgkantoren zich aan de gestelde regels houden. Deze regels gaan niet over de kwaliteit van geleverde zorg of over de vraag of zorg wel of niet nodig is. We vermoeden dat duurdere, maar esthetisch hoogwaardigere cosmetische mondzorg in Nederland voor patiënten geen alternatief is voor goedkope cosmetische mondzorg van mindere, of soms zelfs slechte, kwaliteit in het buitenland. Het staat patiënten uiteindelijk vrij om een dergelijke behandeling te ondergaan ook al lopen ze daarmee mogelijk risico's voor

hun (mond)gezondheid. Voor de mondzorgsector in Nederland ziet de NZa daarbij vooral een rol in termen van voorlichting vanuit bijvoorbeeld de eigen tandarts zodat mensen weten waar ze voor kiezen en de risico's die daaraan verbonden zijn."

Tot slot

Recent besteedde de publieke omroep HUMAN (www.human.nl), via een uitzending van *Metropolis*, aandacht aan het 'tandtoerisme'. Ze bezochten 'tandenparadijs' Zlatibor (Servië), waar je als patiënt toeristenpakketten kunt samenstellen; een afwisseling tussen de toeristische trekpleisters en beautysalons terwijl je wacht op een smile naar keuze. Saillant detail: de tandarts behandelt op gouden pumps... Wellicht aangetrokken voor het programma, maar het zet ook vraagtekens bij de hygiëne maatregelen en of dit een passende presentatie is voor een mondzorgprofessional. Het programma meldt verder dat in totaal per jaar 6 miljard euro wordt besteed aan tandheelkundig toerisme en dat dit de komende jaren verviervoudigd. Een lucratieve business.

We zijn erg blij met de reacties van de verschillende organisaties en collega's uit het veld en hopen met beide artikelen een nieuwe impuls te hebben gegeven aan de discussie rondom deze problematiek. Primum non nocere... : *"Ik stel het belang van de patiënt voorop en eerbiedig zijn opvattingen. Ik zal aan de patiënt geen schade doen. Ik luister en zal hem goed inlichten..."* (Nederlandse artseneed 2003, KNMG). Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Tim Thomassen. Tandarts-Parodontoloog NVvP werkzaam bij Paro Praktijk Utrecht; docent en promovendus bij ACTA Amsterdam sectie Parodontologie.

Daniëlle Spies. Tandarts-Parodontoloog. ACTA Amsterdam.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar dr. Jan Tromp, tandarts-parodontoloog in ruste, voor zijn hulp, advies en enthousiasme om deze problematiek meer onder de aandacht te brengen.